

PREGLED STANJA NA PODROČJU INTELKTUALNE LASTNINE ZA MSP ZA LETO 2019

Povzetek

PREGLED STANJA NA PODROČJU INTELEKTUALNE LASTNINE ZA MSP ZA LETO 2019

Naročil

*Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO)
pri KPMG Španija*

Oktober 2019

Povzetek

PREGLED STANJA NA PODROČJU INTELEKTUALNE LASTNINE
ZA MSP ZA LETO 2019

Trdno in stabilno gospodarstvo je predpogoj za uresničitev ciljev Evropske unije (EU), pri čemer so mala in srednja podjetja (MSP) osrednje gonilo pri ustvarjanju novih delovnih mest in gospodarske rasti v EU.

Pomena MSP v gospodarstvu EU ne smemo podcenjevati. Letno poročilo o MSP v EU za obdobje 2017-2018⁽¹⁾ je razkrilo, da ta podjetja zaposlujejo dve tretjini vseh delavcev in ustvarjajo 57 % dodane vrednosti v EU. Vendar po ocenah le okoli od 30 % do 60 % MSP preživi na trgu več kot pet let. Za uspešnost gospodarstva EU bi zato bilo treba tem podjetjem pomagati premostiti to začetno obdobje, pri čemer so inovacije eden od ključnih dejavnikov preživetja in rasti podjetij.

Z inovacijami se mala podjetja krepijo in rastejo ter lahko zaposlijo več delavcev, kar posledično pozitivno vpliva na rast in krepitev celotnega gospodarstva EU. Da bi podprli prizadevanja Komisije za pametno in trajnostno gospodarsko rast, je torej treba spodbujati inovacije v MSP.

Intelektualna lastnina ima ključno vlogo pri spodbujanju inovacij, saj je za vse tiste, ki vlagajo svoj čas, trud in denar v inovacije, to mehanizem, s katerim lahko zaščitijo svoje inovacije in imajo koristi od njih.

V okviru skupnega projekta urada EUIPO in Evropskega patentnega urada (EPO) z naslovom „Podjetja z visoko rastjo in pravice intelektualne lastnine“⁽²⁾ je bilo ugotovljeno, da imajo MSP, ki so registrirala pravice intelektualne lastnine (PIL), za 21 % višjo verjetnost, da bodo kmalu za tem doživela obdobje rasti, in za 10 % višjo verjetnost, da bodo postala hitro rastoča podjetja. Verjetnost za doseganje hitre rasti je toliko večja pri tistih podjetjih, ki so registrirala več različnih PIL.

Leta 2016 je urad EUIPO objavil prvi pregled stanja na področju intelektualne lastnine za MSP, da bi zagotovil nekaj informacij o tem, zakaj se nekatera od teh podjetij odločajo za registracijo PIL druga pa ne in s katerimi težavami se pri tem spoprijemajo. Na to študijo so se kasneje oprli v številnih političnih dokumentih na nacionalni in evropski ravni, vključno z delovnim dokumentom Evropske komisije „Intelektualna lastnina v službi MSP za spodbujanje inovacij in rasti“⁽³⁾.

Evropski opazovalni urad za kršitve pravic intelektualne lastnine (v nadaljnjem besedilu: opazovalni urad) je v okviru svoje zaveze, da bo vsaka tri leta posodobil svojo osrednjo študijo, pri družbi KPMG naročil izdelavo nove študije za leto 2019, ki je pod drobnogled vzela odnos MSP do PIL. Cilj študije je bil bolje razumeti, kako MSP iz EU dojemajo in uporabljajo PIL. To bo nosilec odločanja zagotovilo aktualno in vsebinsko ustrezno podlago za oblikovanje politik, s katerimi bi lahko izboljšali ozaveščenost o PIL in razširili njihovo uporabo.

⁽¹⁾ [Poročilo EU o MSP za obdobje 2016–2017.](#)

⁽²⁾ [Podjetja z visoko rastjo in pravice intelektualne lastnine.](#)

⁽³⁾ [Delovni dokument Evropske komisije „Intelektualna lastnina v službi MSP za spodbujanje inovacij in rasti“.](#)

Urad EU IPO je na podlagi podatkov Eurostata oblikoval reprezentativen in stratificiran vzorec MSP iz 28 držav članic EU. Ta vzorec je bil zasnovan tako, da vključuje nadzorčene MSP s PIL v primerjavi s splošnim prebivalstvom (približno 50 % imetnikov PIL), tako da bi lahko prišli do odgovorov na vprašanja, povezana z imetništvom PIL.

Opravljenih je bilo skupno 8 349 anket v MSP različnih velikosti iz različnih gospodarskih panog in držav. V večini analiz v tem poročilu so bila MSP razdeljena v dve podskupini: podjetja, ki so imetniki PIL (4 401), in podjetja, ki niso imetniki nobenih PIL (3 948).

Podobno kot v pregledu stanja na področju MSP za leto 2016 so bile ankete opravljene po telefonu z možnostjo dokončanja vprašalnika na spletu. Vprašalnik je bil na voljo v 23 jezikih EU, ankete pa so bile opravljene v jeziku, ki ga je izbralo posamezno podjetje.

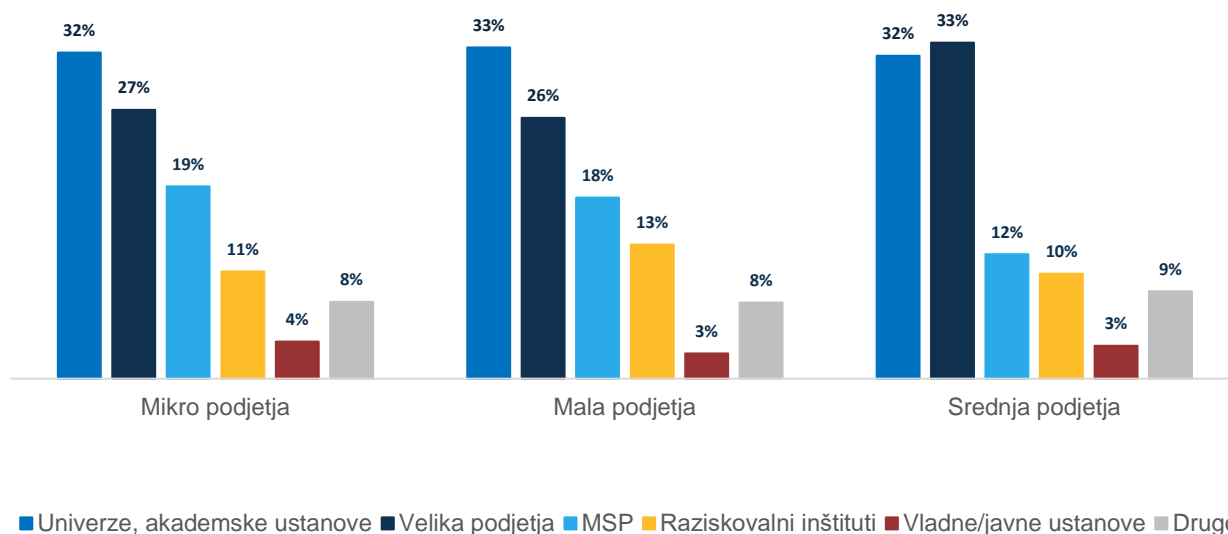
Ključne ugotovitve

Inovacije – dojemanje in resničnost

Inovacije so ključnega pomena za gospodarsko rast, večina MSP (58 %) pa trdi, da so inovativna. Inovativnost je pogostejša med imetniki PIL, saj jih je kar 73 % izjavilo, da se imajo za inovativne, v primerjavi z 42 % tistih, ki niso imetniki nobenih PIL. Večina inovacij je na področju razvoja novih proizvodov, pri čemer je 63 % avtorjev inovacij imetnikov PIL, 31 % pa niso imetniki nobenih PIL.

Poleg tega imetniki PIL skoraj dvakrat pogosteje sodelujejo z drugimi organizacijami pri snovanju novih inovacij kot tisti, ki niso imetniki nobenih PIL. Univerze in akademske ustanove so najpogostejši partner, ki sodeluje z imetniki PIL, saj so udeležene v skoraj tretjini (32 %) vseh primerov. Tisti, ki niso imetniki nobenih PIL, se najraje povezujejo z velikimi podjetji (34 %).

Partnerji imetnikov PIL po velikosti podjetja

Med imetniki PIL so registrirane PIL plod skoraj polovice (46 %) vseh sodelovanj, pri čemer imajo imetniki v 76 % primerov bodisi polno bodisi delno lastništvo. Pripadniki te skupine menijo, da so med PIL najpomembnejše blagovne znamke, saj jih je 58 % navedlo, da so te „zelo pomembne“ za zaščito konkurenčne prednosti, ki izhaja iz njihovih inovacij.

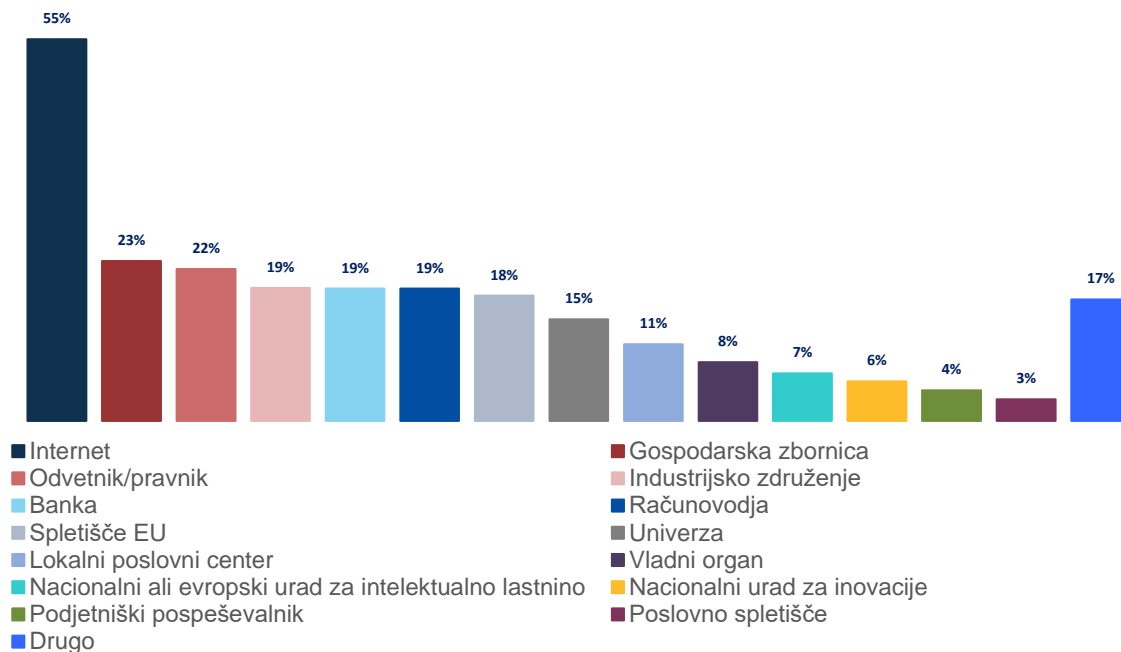
Primerjava pomena, ki ga imetniki PIL pripisujejo zaščitnim ukrepom (2016–2019)

PRAVICE INTELEKTUALNE LASTNINE	2019	2016
Blagovne znamke	58 %	38 %
Patenti	32 %	16 %
Avtorske pravice	21 %	16 %
Modeli	24 %	22 %
Geografske označbe	12 %	14 %
Žlahniteljske pravice	7 %	2 %
Topografije polprevodniških vezij	6 %	1 %
Uporabni modeli	11 %	7 %

Poznavanje PIL in viri informacij

Podjetja imajo na voljo številne vire informacij, vendar pa pogosto ne vedo, kje jih iskati. Najpogosteje uporabljeni vir informacij za poslovni razvoj MSP, ki so imetniki PIL, je internet, pri čemer to metodo uporablja 55 % podjetij iz te skupine. Med najpogosteje uporabljenimi viri so tudi strokovni viri, kot so gospodarske zbornice (23 %) in pravni svetovalci (22 %).

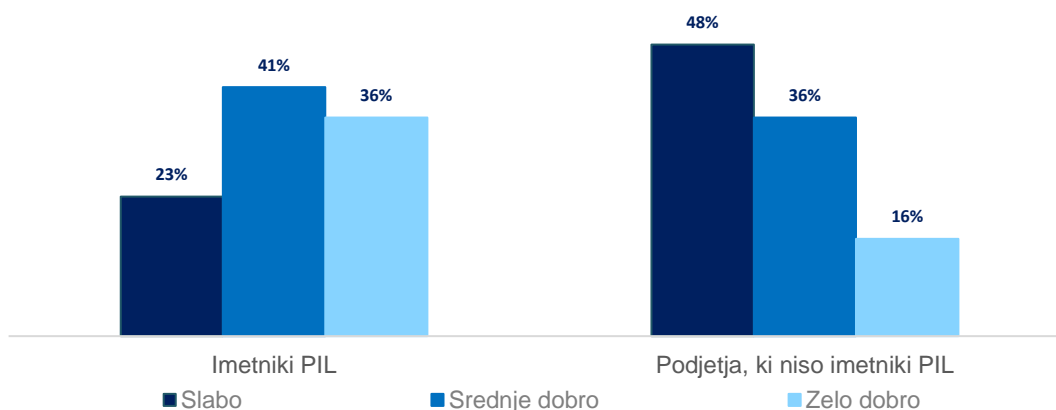
Viri informacij o poslovnem razvoju, ki jih uporabljajo imetniki PIL

Kljub temu pa imetniki PIL pri pridobivanju informacij, ki so izrecno povezane z registracijo PIL, pomoč pogosteje poiščejo pri pravnih strokovnjakih (50 %). Le 19 % podjetij, ki niso imetniki nobenih PIL, je skušalo pred sprejetjem odločitve, da pravic ne bodo registrirala, pridobiti ustrezne informacije. Njihov najpogosteje izbrani vir informacij je bil internet, saj jih je kar 26 % izbralo to možnost.

Prvi korak na poti k uporabi intelektualne lastnine je seznanitev s tem, kaj to je in kakšen je njen vpliv na poslovanje podjetja. Kot je pričakovati, so MSP, ki so imetniki PIL, bolj seznanjena z njimi kot podjetja, ki niso imetniki tovrstnih pravic: 77 % podjetij, ki so imetniki PIL, je z njihovim pomenom zmerno do zelo dobro seznanjeno, v primerjavi z 52 % podjetij, ki niso imetniki teh pravic.

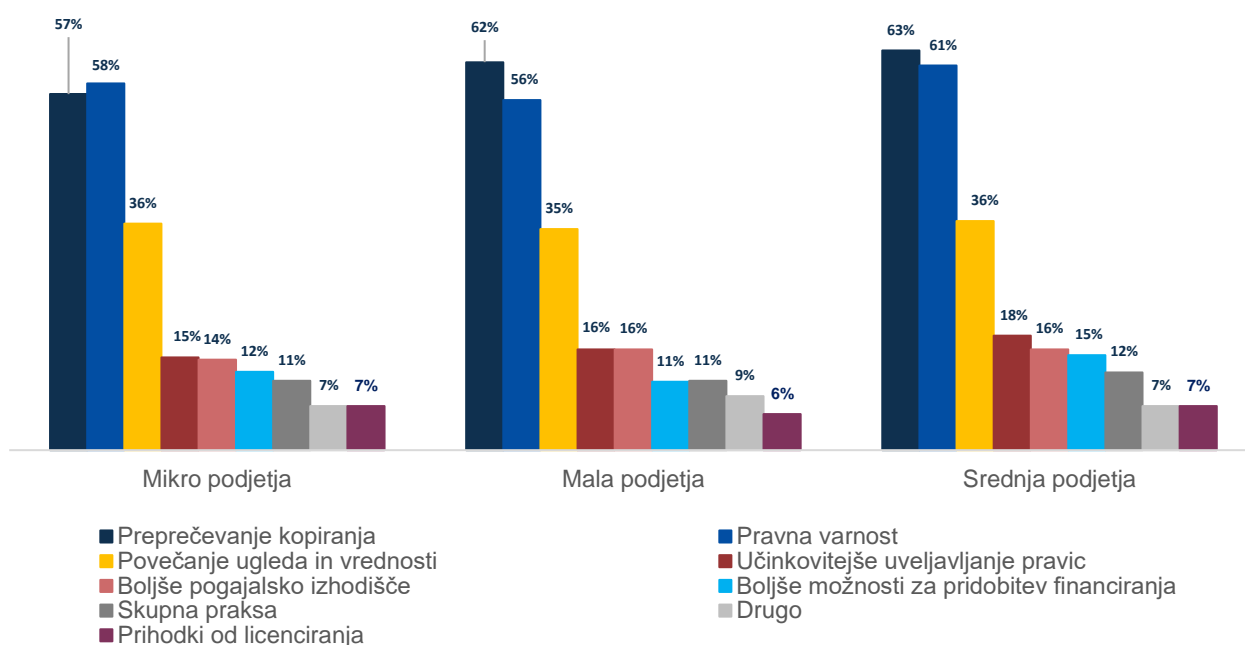
Poznavanje PIL po vrstah podjetij

Razlogi za registracijo PIL in njen vpliv

Eden od najpomembnejših dejavnikov širjenja uporabe PIL je boljše poznavanje njihovih koristi. Glavni razlogi za registracijo PIL, ki so jih navedla MSP z imetništvom PIL, so preprečevanje kopiranja (59 %), povečanje pravne varnosti (58 %) ter izboljšanje ugleda in vrednosti podjetja (36 %). Pri analizi po velikosti podjetja je vrstni red za MSP enak. Vendar pa mikro podjetja večji pomen dajejo pravni varnosti kot preprečevanju kopiranja.

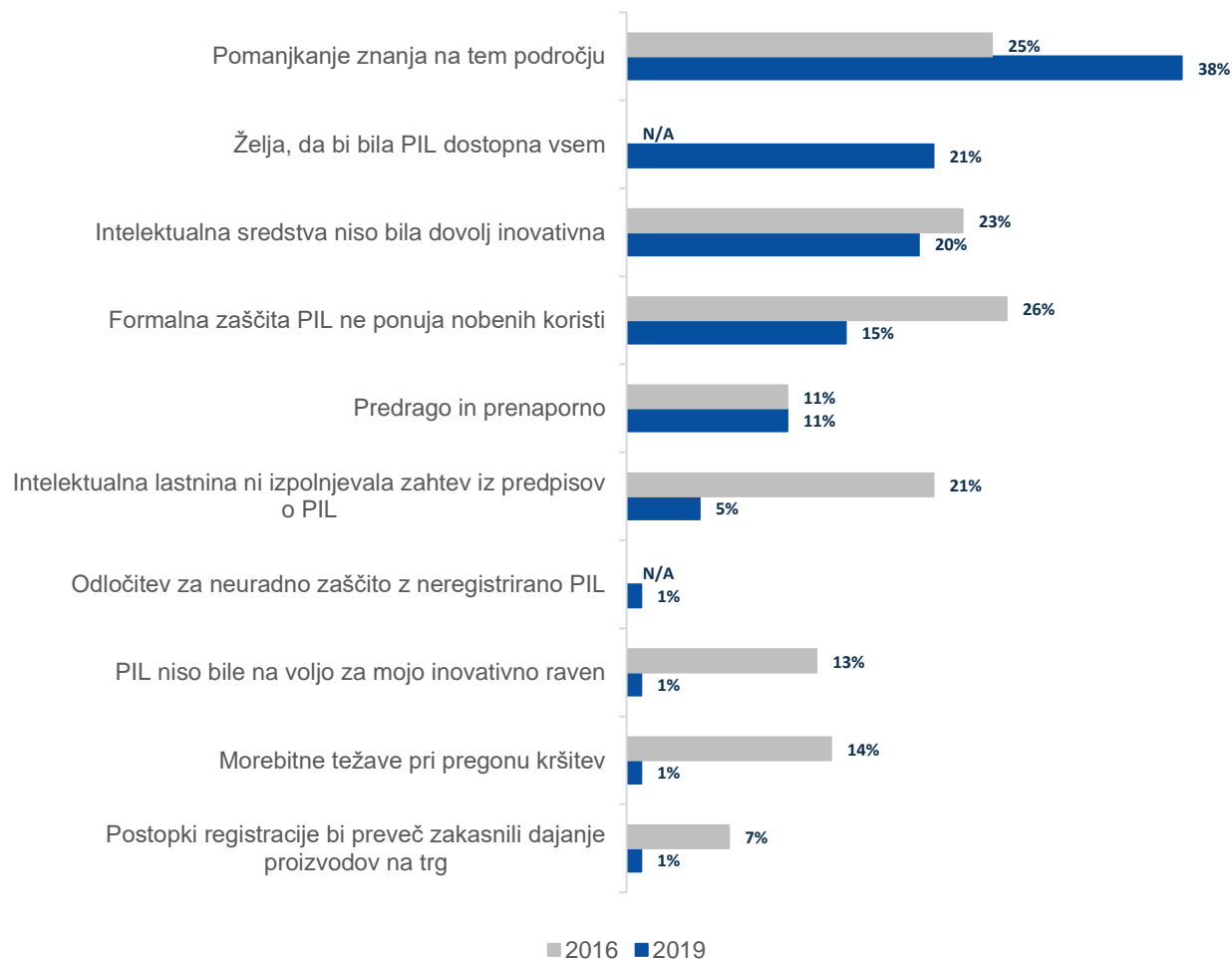
Glavni razlogi za registracijo PIL po velikosti podjetja

54 % imetnikov je trdilo, da so po registraciji zabeležili pozitivne učinke. Glavni ugotovljeni učinki so bili povečanje ugleda (52 %), prometa (39 %) in dostopa do novih trgov (37 %). Le 1 % imetnikov PIL je poročal o negativnih učinkih, pri čemer jih je 53 % kot razlog navedlo pretirano visoke stroške (v času in denarju) za registracijo. Tukaj pa ne gre za splošno prepričanje, saj je kar 61 % imetnikov PIL trdilo, da pri registraciji PIL niso imeli težav.

Med anketiranimi podjetji, ki nimajo registriranih PIL, je bil glavni razlog za to, da se niso odločila za registracijo, pomanjkanje znanja o tem, kaj je intelektualna lastnina in kakšne so njene koristi. Delež anketirancev, ki je navedel ta razlog, se je povečal s 25 % leta 2016 na 38 % leta 2019. Dejansko bi 61 % podjetij, ki niso imetniki PIL, v prihodnosti razmislilo o registraciji, če bi bolje razumelo ta pojem. Drugi najpogostejši razlog podjetij za to, da v letu 2019 niso oddala vloge za registracijo, je bolj človekoljubne narave – 21 % MSP želi, da so njihove inovacije prosto dostopne vsem, ki jih želijo uporabljati.

Glavni razlogi podjetij, ki niso imetniki PIL, za odločitev, da ne bodo registrirala PIL

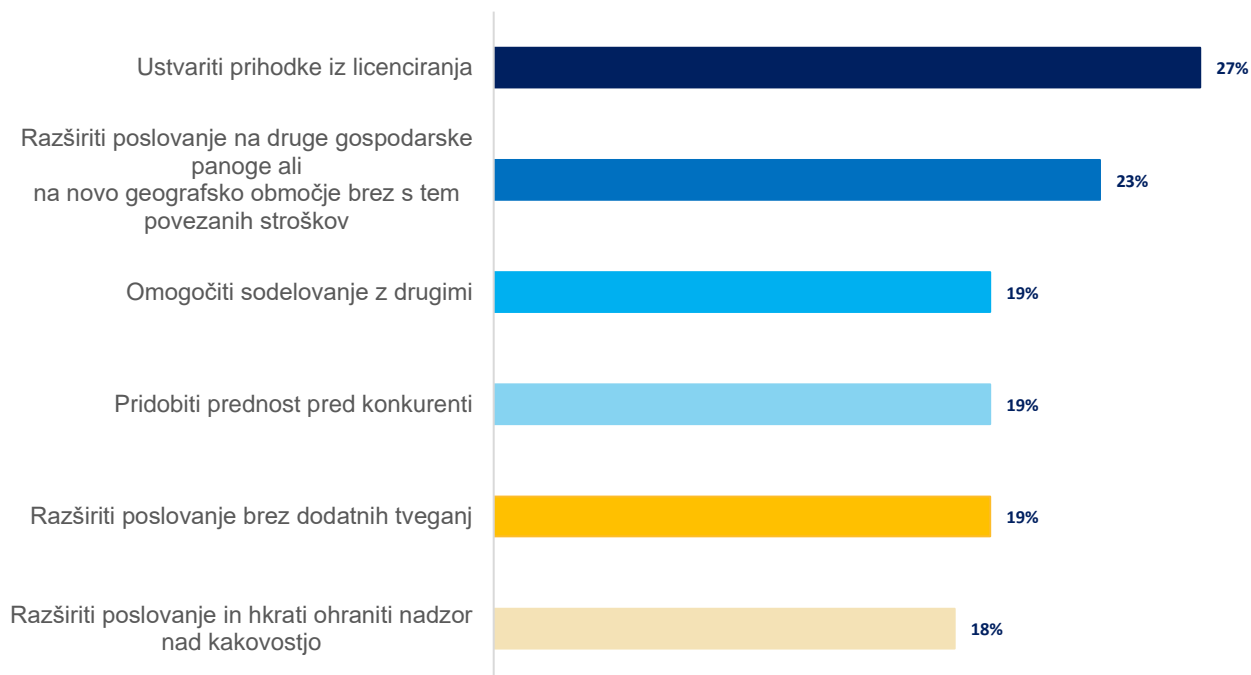
Monetizacija inovacij

PIL se pogosto dojemajo kot strošek in ne kot naložba, saj podjetja njihove dodane vrednosti pogosto ne razumejo dobro. Samo 25 % srednjih podjetij, ki so imetniki PIL, je pridobilo izvedensko oceno svojih neopredmetenih sredstev, ta delež pa se v primeru mikro in malih podjetij, ki so imetniki PIL, spusti na 20 %.

Splošno pomanjkanje razumevanja, kako čim bolj izkoristiti potencial PIL, se kaže v številu MSP, ki so poskušala pridobiti finančna sredstva na podlagi svojih neopredmetenih sredstev. Čeprav je dostop MSP do financiranja ena največjih težav, je le 13 % imetnikov PIL poskusilo pridobiti finančna sredstva na podlagi neopredmetenih sredstev. Dobra novica pa je, da je 9 % teh podjetij to naredilo uspešno.

Z vidika trženja je 24 % anketiranih imetnikov PIL podpisalo licenčno pogodbo, ki vključuje PIL, od tega jih je 71 % podelilo licence za svoje PIL drugim organizacijam. Glavni razlogi za to so bili želja po ustvarjanju dodatnih prihodkov (27 %) in razširitvi na nova področja (panoge in geografska območja), ne da bi pri tem nastali kakršni koli s tem povezani stroški (23 %).

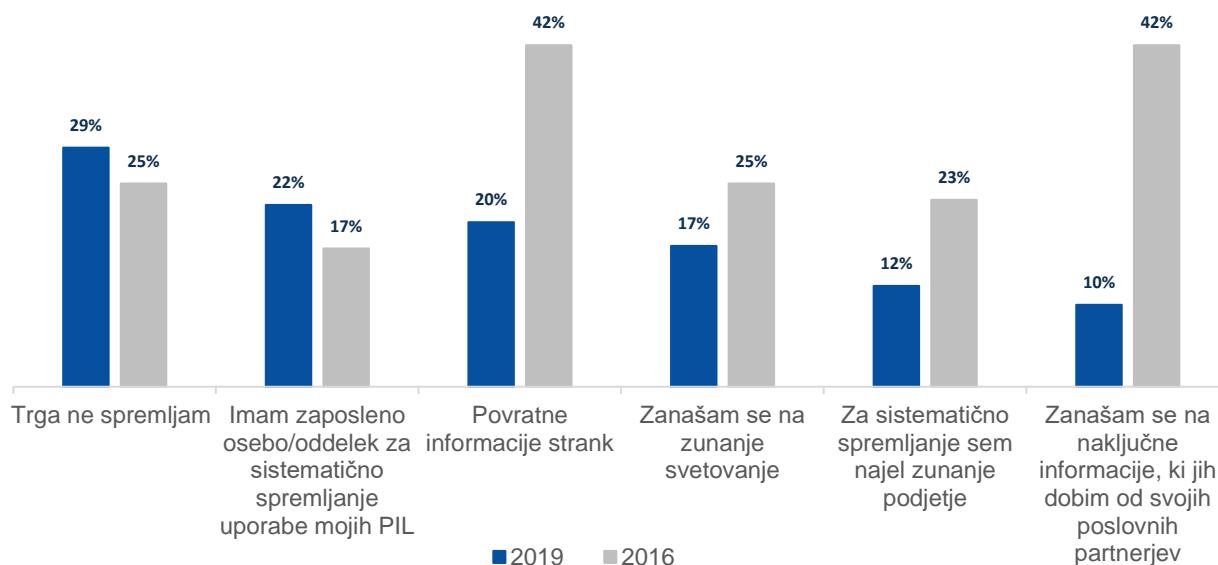
Šest najpogostejših razlogov, zakaj se imetniki PIL, odločijo za licenciranje PIL

Uveljavljanje

MSP so pogosto zaskrbljena zaradi kršitev registriranih PIL. Približno 55 % imetnikov PIL pravi, da bodo v prihajajočem letu njihove PIL najbolj ogrožene zaradi konkurenčnega kopiranja oziroma ponarejanja. Kljub temu 29 % imetnikov PIL nima vzpostavljenih nobenih mehanizmov za spremljanje trga glede kršitev PIL. Med tistimi, ki pa jih imajo, ti mehanizmi najpogosteje pomenijo, da imajo v podjetju posebej v ta namen zaposlenega delavca ali oddelek za sistematično spremljanje uporabe PIL (22 %) in da analizirajo povratne informacije strank (20 %).

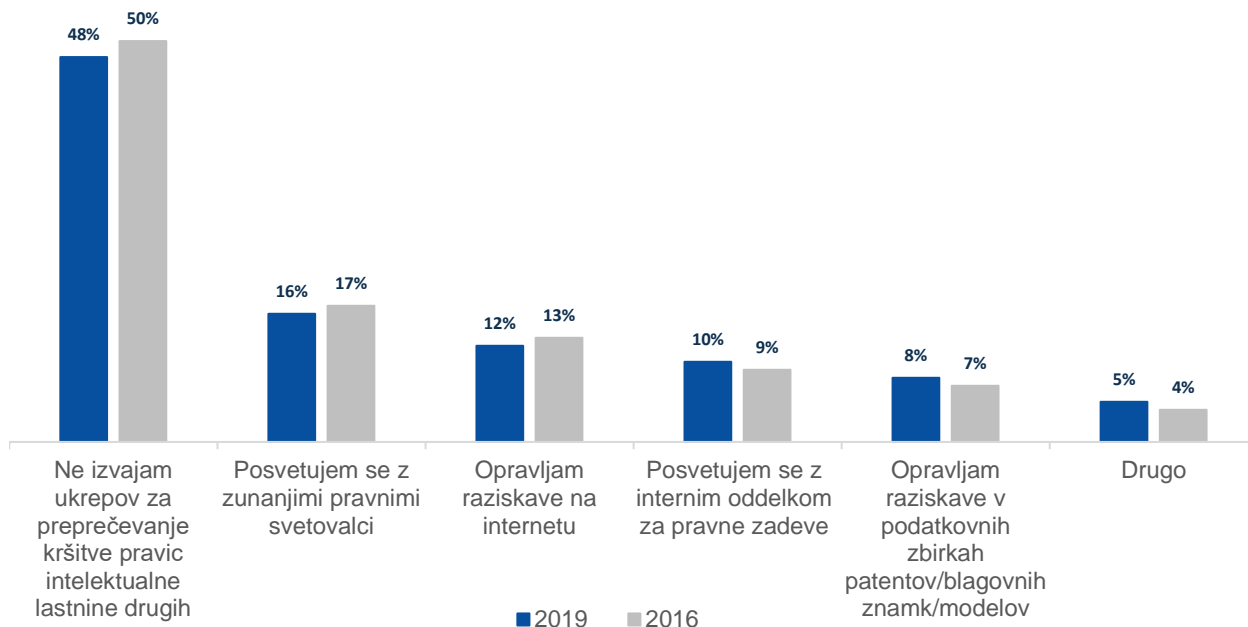
Ukrepi, ki jih MSP uporabljajo za spremljanje kršitev PIL (2016–2019)

Število MSP, ki so v preteklih treh letih utrpela kršitve PIL, se je zmanjšalo z 31 % leta 2016 na 24 % leta 2019. Najpogosteje so bile kršene pravice v zvezi z blagovnimi znamkami (48 %), sledijo pa jim patenti (24 %). Najpogostejše posledice kršitve PIL sta bila izguba prometa (33 %) in oškodovanje ugleda (27 %).

Glede na škodo, ki jo lahko povzroči kršitev, je zaskrbljujoče dejstvo, da skoraj polovica (48 %) MSP še vedno ne ukrene ničesar, da bi preprečila kršitve PIL drugih podjetij. Najpogostejša ukrepa tistih podjetij, ki pa si prizadevajo za to, sta posvetovanje s pravnimi svetovalci (16 %) in izvajanje spletnih raziskav (12 %).

Primerjava ukrepov MSP za preprečevanje kršenja PIL tretjih oseb

Ta študija poudarja, da je glavna ovira pri registraciji PIL za MSP pomanjkljivo znanje o tem, kaj je intelektualna lastnina in kako lahko koristi njihovemu poslovanju. Številna podjetja so sicer seznanjena z informacijami, ki bodo podprle njihovo poslovanje, še vedno pa je treba izboljšati ozaveščenost o prednostih PIL.

Da bi še naprej spodbujali rast MSP v tem okolju, bi jim bilo treba v sporočilih za ozaveščanje o PIL predstaviti pozitivne učinke, ki jih lahko ima intelektualna lastnina na izboljšanje njihovega poslovanja. Ta sporočila bi bilo treba razširjati prek medijev in kanalov, ki jih MSP uporabljajo. Študija je pokazala, da podjetja, ki so imetniki PIL, uporabljajo drugačne kanale kot tista, ki niso imetniki, močno pa se lahko razlikujejo tudi od države do države, zato je potreben prilagojen pristop k ozaveščanju.

2019
PREGLED STANJA NA PODROČJU
INTELEKTUALNE LASTNINE
ZA MSP ZA LETO 2019

Povzetek

